

S. Fiszman

Sprawozdanie z podróży naukowej do Moskwy, Wilna i Leningradu doc. S. Fiszmana.

Biuletyn Polonistyczny 2/4, 57-59

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

no 716 artykułów, tj. mniej więcej trzecią część całości, która ukaże się jako wydawnictwo jednotomowe w ramach Millennium. Obejmie ono 300 lat istnienia prasy polskiej i doprowadzone będzie do chwili bieżącej, uwzględniając tylko zmarłych dziennikarzy i publicystów - Polaków lub spolszczonych cudzoziemców. Objętość życiorysów: 16 - 48 wierszy maszynopisu.

Organem Ośrodka jest kwartalnik "Prasa Współczesna i Dawna" /nr 4 w druku/. W 1957 r. wydano 2 numery powielanego "Biuletynu Prasoznawczego". Organizuje się stacja mikrofilmowa dla prasy staropolskiej, gromadząca fotokopie gazet ulotnych /pisanych i tygodniowych/ i czasopism.

S P R A W O Z D A N I E

Z PODRÓŻY NAUKOWEJ DO MOSKWY, WILNA I LENINGRADU

podjętej z ramienia Polskiej Akademii Nauk oraz

Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego (10.XII.58 r.-13.I.59 r)

Najogólniej rzecz biorąc celem mego wyjazdu była kontynuacja poszukiwań poloniców literackich w archiwach i w bibliotekach radzieckich. Wyjazd ten miał mi umożliwić zebranie uzupełniających materiałów do badań nad życiem i twórczością Mickiewicza, Słowackiego itd. oraz do polsko-rosyjskich stosunków literackich.

W Moskwie przejrzałem szereg materiałów w wydziale rękopisów Biblioteki im. Lenina, w Centralnym Archiwum Historycznym, w Centralnym Archiwum Akt Dawnych, w Archiwum Literatury i Sztuki oraz w Centralnym Archiwum Wojskowo-Historycznym.

W wydziale rękopisów Biblioteki im. Lenina odszukałem w Archiwum Kisielowów ciekawą korespondencję Zofii Potockiej-Kisielowej, zawierającą wzmianki o powstaniu listopadowym, ponadto o Puszkynie i Mickiewiczu. Przejrzałem ponadto i wynotowałem dla dalszych badań i ewentualnego zamówienia mikrofilmów polonica zawarte w rejestrach: "Kolekcja zagranicznych autografów" oraz "Opis ksiąg rękopiśmiennych w językach zachodnioeuropejskich". Przejrzałem również czasopisma rosyjskie końca XVIII i początku XIX wieku z punktu widzenia zawartych w nich poloniców.

W Centralnym Archiwum Historycznym zbadałem archiwum K.Serbinowicza, gdzie zwróciłem uwagę na notatki z historii Polski przygotowane przez Serbinowicza dla Karamzina. Ponadto zbadałem materiały policyjnego nadzoru nad Rukiewiczem, Olizarem oraz przesyłane raporty o emigracji polskiej.

W Centralnym Archiwum Akt Dawnych główną uwagę zwróciłem na materiały dotyczące Michała Ogińskiego, na korespondencję Ogińskiego z Leonardem Chodźką, zawierającą wzmiankę o Mickiewiczu, jak również na korespondencję z Marią Szymanowską, Oleszczyńskim, Goreckim, Załuskim itd. Przejrzałem ponadto korespondencję Wielkiego Księcia Konstantego z Aleksandrem I i Mikołajem I oraz tekę materiałów dotyczących działalności Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

W Archiwum Literatury i Sztuki zbadałem szereg materiałów archiwum Ostafiewskiego ksiąząt Wiaziemskich. W archiwum tym odnalazł się nieznany list Mickiewicza, prawdopodobnie do Aleksandra Chodźki. Przejrzenie zawartych w tym archiwum opublikowanych listów Mickiewicza pozwoli na wprowadzenie do tekstów tych listów niektórych uściśleń. Ponadto odnalazły się autografy listów polskich korespondentów Wiaziemskiego z okresu jego pobytu w Warszawie i późniejszych okresów, jak F.Morawskiego, W.Pełczyńskiego, F.Malewskiego, H.Rzewuskiego itd.

W Archiwum Wojskowo-Historycznym zbadałem dokumenty dotyczące śledztwa nad Onufrym Pietraszkiewiczem w roku 1831.

W Wilnie pracowałem w Bibliotece Uniwersytetu, w Bibliotece Litewskiej Akademii Nauk /dawniej Wróblewskich/ oraz w Archiwum Historycznym.

W Bibliotece Uniwersytetu sprawdziłem zawartość archiwum Kuratorii Wileńskiej Czartoryskiego, archiwum Jana Śniadeckiego oraz zakupione niedawno przez Bibliotekę części Archiwum Filomatów, gdzie główną uwagę zwróciłem na korespondencję Pietraszkiewicza.

W Bibliotece Wileńskiej Akademii Nauk odnalazł się pisany ręką Al.Chodźki fragment wykładu Mickiewicza w Collège de France z 23.IV.1844 r. z obszerną poprawką na marginesie ręką Mickiewicza, nieznana redakcja ręką Z.Węgierskiej wiersza Słowackiego "Do Pastereczki..." oraz autograf nieznanego wiersza

Norwida. Ponadto przejrzałem i wynotowałem znajdujące się w Bibliotece rękopisy Lelewela, Kraszewskiego, Korzeniowskiego, Norwida itd.

W zbiorach prywatnych w Wilnie odnalazł się zagubiony autograf niedokładnie dotąd drukowanego listu Mickiewicza do Maryli z czerwca 1822 roku oraz autografy listu do Zaleskiej i Bagińskiej z 1828 roku.

W Archiwum Historycznym przeglądałem materiały dotyczące Filomatów oraz częściowo Archiwum Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Ciekawe to Archiwum jest niestety nieuporządkowane i przez to w znacznej części niedostępne.

Pragnę podkreślić, że mikrofilmy odnalezionych w Wilnie materiałów, z wyjątkiem materiałów odszukanych w Archiwum Historycznym, otrzymałem na miejscu, ponieważ koszt ich wykonania pokryła Litewska Akademia Nauk.

W Leningradzie pracowałem w Wydziale Rękopisów "Domu Puszkina", Biblioteki Publicznej oraz w Archiwum Historycznym.

W "Domu Puszkinińskim" dokonałem licznych odpisów z bardzo cennej rękopiśmiennej bibliografii M. Bachtina w części dotyczącej recepcji literatury polskiej w Rosji.

W Bibliotece Publicznej przejrzałem archiwum Szyldera, archiwum Szewyriowa, zwłaszcza dziennik oraz listy Wołkońskiej do Szewyriowa, zawierające wzmianki o Mickiewiczu, ponadto materiały, dotyczące cenzury dzieł Mickiewicza i innych pisarzy polskich.

W Centralnym Archiwum Historycznym w Leningradzie zbadałem obszerne archiwa cenzury głównej petersburskiej, wileńskiej, zagranicznej, Ministerstwa Oświecenia, pod kątem widzenia dzieł Mickiewicza, Słowackiego, Krasińskiego itd. Ponadto przejrzałem materiały dotyczące Filomatów.

Doc. S. Fiszman
Kierownik Pracowni Literatur
Wschodniosłowiańskich Zakładu
Słowianoznawstwa PAN.